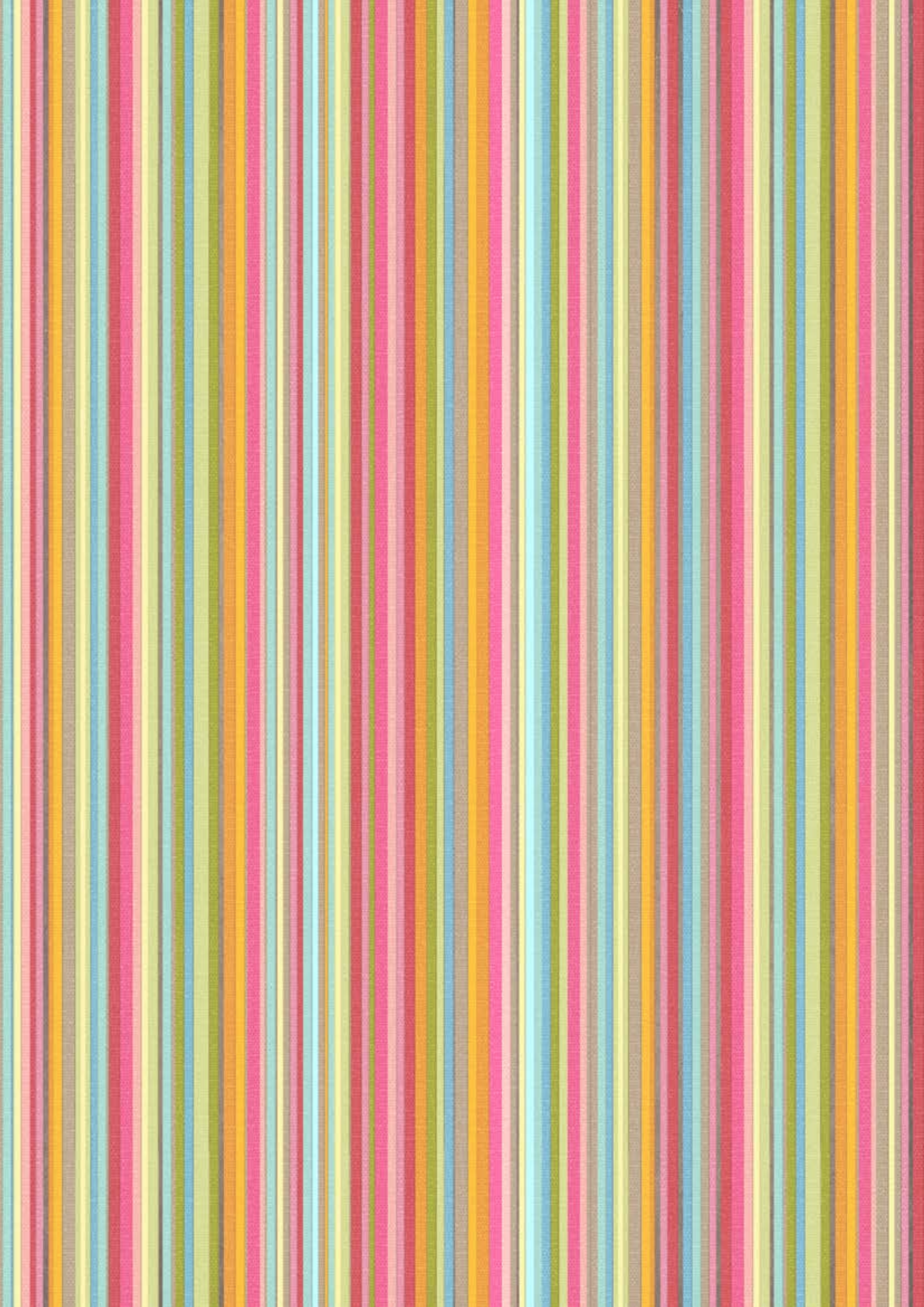

RUIMTE VOOR INITIATIEF

2016

RUIMTE VOOR INITIATIEF

Inhoud

	Inleiding	4
initiatief I	Overnemen taken van de overheid	5
initiatief II	Aanvullende werkwijze op taken van de overheid	9

Inleiding

Inhoud bestuurlijke ambitie ruimte voor initiatief

De gemeente Amsterdam zoekt nieuwe oplossingen en benaderingen onder de naam 'Ruimte voor initiatief'. Op 3 november 2015 is de betreffende bestuurlijke ambitie vastgesteld.

Het college van B&W heeft de bestuurscommissies gevraagd om hen uiterlijk 15 februari 2016 aan te geven of zij het door het college gestelde kader als voldoende beschouwen om verder invulling te geven aan maatschappelijke initiatieven en om twee of meer casussen in te brengen voor maatschappelijke initiatieven. Het college wil zich inspannen om samen met bestuurscommissies belemmeringen weg te nemen die de ambitie in de weg staan. Het college wil met partners 14 casussen aanwijzen als experiment. Experimenten waarbij meerdere onderdelen van de gemeentelijke organisatie betrokken zijn, waarin het ruimte geven aan initiatief tegen beperkingen en grenzen aanloopt, en waarvoor nieuwe oplossingen en benaderingen gezocht worden. Er wordt

gestreefd naar twee experimenten per stadsdeel, een met maatschappelijk initiatief dat de gemeente uitdaagt om een overheidstaak over te nemen. Daarnaast wil het college het gezamenlijk leren van ervaringen goed organiseren en uitwerken hoe we knelpunten en vraagstukken goed agenderen en op het juiste niveau goed oplossen.

Het dagelijks bestuur van Zuidoost heeft aansluitend aan directies en bestuurders van organisaties gevraagd om een bijdrage te leveren aan het opstellen van een overzicht van potentieel interessante maatschappelijke initiatieven in Zuidoost. Instellingen komen veelvuldig met inwoners van Zuidoost in contact en vernemen of nemen waar wat bewoners beweegt. Zijn er initiatieven waarbij meerdere onderdelen van de gemeentelijke organisatie betrokken zijn en lopen organisaties daarbij tegen beperkingen of grenzen aan? Of zijn er mensen of organisaties die mee willen denken over dit onderwerp?

Initiatief I

Overnemen taken van de overheid

'Een bedrijfsmatige welzijnsmethodiek om maatschappelijke initiatieven van burgers, informele en formele partijen te organiseren'

Vanaf maart 2010 heeft stadsdeel Zuidoost methodiek Programmabureau Amsterdam Zuidoost ontwikkeld onder stadsdeelregie. Op basis van de succesvolle groei in een aantal jaren, de ontstane bedrijfsmatige beheersbaarheid en om de vereiste noodzakelijke slagvaardigheid te bewerkstelligen, is Programmabureau Amsterdam Zuidoost juni 2013 verzelfstandigd in stichting PBAZO.

Het programmabureau heeft in de eerste periode 2010 -2013 een werkwijze ontwikkeld waarmee in principe burgers, formele en informele organisaties onbegrensd initiatieven c.q. activiteiten zelf kunnen organiseren binnen de buurthuizen en het culturele centrum NoLIMIT op alle gebieden van welzijn naast particuliere formele initiatieven. De kracht en het initiatief ligt hierbij 100% bij de burger of de (informele) organisatie zelf en PBAZO draagt zorg voor de vereiste randvoorwaarden. Na de verzelfstandiging in 2013 de tweede fase, heeft PBAZO de methodiek succesvol verder ontwikkeld als een instrument met bedrijfsmatige, programmatische en facilitaire werkwijzen.

Het programmabureau functioneert als een bedrijfsmatige onderneming en beheert vijf gebouwen voor Stadsdeel Zuidoost. Naast de beheertaak van de panden, worden initiatieven van bewoners, startende ondernemers, kleine aanbieders en formele partijen zodanig geprogrammeerd, georganiseerd, begeleid en gefaciliteerd, dat de partij-

en succesvolle activiteiten en producties kunnen neerzetten op basis van hun eigen script. PBAZO biedt zelf in principe geen activiteiten aan.

Jongeren in NoLIMIT ontwikkelen voor andere jongeren een educatief en cultureel programma op basis van eigen initiatieven. De ontwikkelde werkwijzen van de jongeren heeft PBAZO beschreven in het productenboek NoLIMIT 2015. PBAZO ontvangt een gering bedrag aan subsidie ad € 25.000,-- per jaar voor de jongerenactiviteiten en financiert de activiteiten grotendeels uit haar eigen opbrengstenmodel. Door vanuit de eigen initiatieven van jongeren te vertrekken, ontstaat een relatief goedkoop jongerenprogramma.

Voor jongeren met een verstandelijke beperking is inmiddels eerst met subsidie¹ en in 2016 met een inkoopmodel van de centrale stad Productenboek + 2016 uitgebracht. De activiteiten voor deze jongeren zijn op de professioneel georganiseerde artistieke productie Bijlmerbuurtberichten na, het initiatief van Amsterdamse jongeren die deze activiteiten organiseren. PBAZO/NoLIMIT faciliteert initiatieven c.q. producties.

In 2010 is de programmamethodiek opgestart met een auditieplatform waar formele partijen hun activiteiten of initiatieven konden presenteren aan een jury die de meest succesvolste activiteiten selecteerde. Het doel van de ontwikkeling van de methodiek was om de bewonersinitiatieven in de buurthuizen te bevorderen en de kosten naar beneden te brengen.

¹ Incidentele subsidie in 2014 en 2015 en in 2016 AWBZ financiering volgens een inkoopmodel

Maart 2010 waren er op basis van de auditie enkele tientallen aanbieders geworven en geprogrammeerd naast de formele welzijns-organisatie in Zuidoost. Eind 2013 waren dit inmiddels al 1.198 informele aanbieders. In 2014 telde PBAZO ruim 1.411 aanbieders. Verreweg het grootste gedeelte van de populatie aanbieders bestaat uit bewoners of informele partijen die maatschappelijke initiatieven op de kaart zetten. In 2015 zullen de cijfers vergelijkbaar zijn en op basis van de prognoses zal in 2016 het aantal aanbieders weer toenemen.

Naast de 1.411 aanbieders in 2014 heeft PBAZO 535.175 (niet unieke) bezoekers gehad in 2014. Iedere aanbieder draagt zorg voor zijn eigen bezoekers. Door de unieke werkwijze van het 'aanbieders- bezoekersmodel' is PBAZO in staat om aan zulke hoge kengetallen te komen. In totaal zijn er bij PBAZO in 2014 (vergelijkbaar in 2015) 19.425 activiteiten georganiseerd, en zijn er 535.175 bezoekers in de vijf gebouwen geweest.

Organisatoren of initiatiefnemers zijn zelf verantwoordelijk voor hun 'klanten' en doen hierbij dan ook hun uiterste best om de eigen kengetallen te bereiken. PBAZO ondersteunt bij promotie, eventueel bij co- of volledige financiering, begeleiding, facilitering en realisatie. Op basis van een gestandaardiseerd tarievenstelsel werkt PBAZO met een gedifferentieerd tarievenbeleid dat begint bij nultarief voor bewoners en informele partijen zonder winstoogmerk en eindigt bij het standaard (kostendekkend) tarief voor particuliere partijen. De opbrengst wordt deels ingezet voor de financiering van de maatschappelijke initiatieven van bewoners.

PBAZO heeft met de bedrijfsmatige methode waarmee maatschappelijke initiatieven worden georganiseerd, jaarlijks 5 miljoen euro voor de gemeente aan subsidie bespaard voor het buurthuizen- en jongerenwerk. In 2010 ging nog 6.7 miljoen naar het reguliere buurthuiswerk en 1.3 miljoen

naar NoLIMIT. Totaal 8 miljoen. Voor PBAZO is vanaf 2012 in de begroting 2.1 miljoen opgenomen. Van de voor 2012 begrote 8 miljoen is een miljoen naar een andere Welzijnsorganisatie in Zuidoost gegaan voor de organisatie van jongeren- en volwassenenwerk. Daar waar tot 2010 nog een welzijnsorganisatie³ activiteiten organiseerde voor bewoners, zijn er in Zuidoost alleen al in de buurthuizen en NoLIMIT jaarlijks ruim 1.400 partijen (grotendeels) bewoners (van jong tot oud) en informele aanbieders die een programma voor andere bewoners neerzetten voor een derde van het budget.

De 2.1 miljoen subsidie aan PBAZO betreft 75-80% van de begroting van PBAZO. PBAZO verdient 25-20% zelf bij en zet de opbrengsten om zonder winstoogmerk om naar onder meer de maatschappelijke initiatieven van bewoners jong en oud en informele startende partijen.

Van de subsidie gaat het grootste deel naar de huur, beheer en aanpalende huisvestinglasten zoals nutslasten, huishoudelijke uitgaven en onderhoud en een kleine post personele lasten. Van de subsidie is € 100.000,-- bestemd voor de ondersteuning van kleine en startende aanbieders. Een budget waar PBAZO onder meer kleine aanbieders uit de sociale horeca mee financiert, startende informele zorgaanbieders, creatieve initiatieven, herensoos meerjarig project hangmatten, hoteldebotel, meerjarig project opvangmoeders uit de buurt en meerdere kleine of grote buurtinitiatieven.

Door de groei van het aantal initiatieven bij PBAZO en het terugdringen van bewonerssubsidies op gemeentelijk niveau is het kleine aanbiedersbudget niet meer toereikend en houdt het een verdere groei van kleine bewonersinitiatieven en grotere activiteiten zoals buurtpodia tegen. Omdat PBAZO de vraag van de bewoners erkent, financiert PBAZO grotendeels vanuit haar eigen opbrengstenmodel initiatieven zoals het meer dan succesvolle ZOjazz lounge

² Twee buurthuizen zijn circa een half jaar dicht geweest in 2015 in verband met renovaties door de gemeente. Vaste activiteiten zijn zoveel mogelijk in de overige drie panden georganiseerd en er zijn ruimtes tijdelijk elders gehuurd. De tijdelijk sluiting heeft een (beperkt) effect gehad op het kunnen realiseren van alle aanbiedersvragen.

³ Swazoom maakte van 2010 tot juli 2013 onderdeel uit van het saneringstraject om bezuinigingstaakstellingen door te voeren en 5 miljoen op het welzijnswerk te bezuinigen. Na de verzelfstandiging van PBAZO zijn de budgetten ontvlecht.

van de talentvolle bewoner Graziella Hunsel met op 18 december de kerstspecial ruim 200 bezoekers in NoLIMIT van binnen en buiten Zuidoost. Of BigiPoku, een lounge met Surinaamse muziek, eveneens door ondernemende bewoners georganiseerd, in 2015 in NoLIMIT en vanaf 2016 in buurthuis De Bonte Kraai.

PBAZO krijgt vragen over buurttheater, buurtbioscoop en andere complexe activiteiten waar een professionele productie voor vereist is. Maar, waar PBAZO behoudend in moet optreden omdat de financiële en de personele mogelijkheden te beperkt zijn. De eigen opbrengsten zijn vooral bedoeld voor het realiseren van een sluitende begroting op stichtingsniveau.

De bewoners geven echter aan meer behoefte te hebben aan een cultureel programma in de buurthuizen dan aan informatievoorzieningen. PBAZO, wil graag tegemoet komen aan de vraag van bewoners, maar loopt bij de organisatie van amusement zoals Zojazz of Bigipokulounge of jongerenevenementen⁴ tegen haar financiële grenzen op.

Naast de financiële beperkingen die PBAZO heeft, wachten bewonersinitiatieven soms langdurig op de aangevraagde subsidie bij de gemeente. Hierdoor lopen bewonersactiviteiten vertraging op of drogen op. PBAZO financiert wel eens voor, maar loopt hiermee financiële risico's met haar efficiënte begroting.

Programmabureau Zuidoost is een methodische bedrijfsmatige variant op het beheer van panden en de zelforganisatie van buurthuizen door buurtbewoners. De eigen initiatieven van bewoners en kleine startende organisaties kunnen integraal bij PBAZO terecht. Met dit verschil dat er niet een kleine groep bewoners is die bepaald welke activiteiten wel of niet kunnen plaatsvinden in een gebouw, maar een professionele organisatie die er op toeziet dat in princi-

pe maatschappelijke initiatieven van een grote groep gedreven bewoners en partijen goed tot stand worden gebracht. Op basis hiervan wordt een welzijnsprogramma gerealiseerd dat in principe grotendeels door bewoners en informele partijen zelf is bedacht en georganiseerd.

PBAZO heeft binnen haar bedrijfsmatige onderneming de maatschappelijke initiatieven van partijen geordend in vijf categorieën: kinderen van 4-12 jaar, jongeren van 14 tot 23 jaar, Educatie en Samenleving, Ontspanning en Ontmoeting en Particuliere activiteiten. Jaarlijks worden de categorieën bijgesteld op inhoud aan de hand van de door partijen en bewoners georganiseerde activiteiten. De panden worden zeven dagen per week benut voor en door maatschappelijke initiatieven en activiteiten van bewoners. Op basis van een breed spectrum van diverse en wisselende bewonersinitiatieven zetten bewoners, formele en informele aanbieders een breed welzijnsprogramma neer.

Naast de bedrijfsmatige structuur waarmee maatschappelijke initiatieven adequaat, kwalitatief en kwantitatief in een continuüm worden ontwikkeld, heeft PBAZO een huiskamermodel voor haar bezoekers ontwikkeld. Ieder pand en iedere ruimte is sfeervol en huiselijk ingericht met een mooi interieur op basis waarvan de buurthuizen en NoLIMIT buurtbewoners uitnodigen om zich thuis te voelen in de vijf gebouwen. Het programma sociale horeca (kookactiviteiten voor en door bewoners uit de buurten) draagt bij aan het huiskamermodel waarbij bewoners meerdere keren per week voor een gering bedrag een gezonde maaltijd kunnen nuttigen en de koks zich verder professionaliseren.

De bedrijfsmatige methodiek die PBAZO samen met stadsdeel Zuidoost ontwikkeld heeft om met name maatschappelijke initiatieven van bewoners en informele aanbieders continue mogelijk te maken, is

⁴ Jongerenactiviteiten en -evenementen NoLIMIT worden tevens door PBAZO uit het eigen opbrengstenmodel georganiseerd.

overdraagbaar en zou een bedrijfsmatige werkwijze voor de gehele stad kunnen zijn waarmee bij voortduring maatschappelijke en samenhangende initiatieven kunnen worden uitgevoerd. Het totaal is meer dan de som der delen.

Het welzijnswerk kan met een structuur zoals deze in Zuidoost ontwikkeld is, methodisch, bedrijfsmatig, facilitair en programatisch aansluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen zoals de WMO en de participatiewetgeving. Zaken zoals bewonersfinanciering en bedrijfsmatige begeleiding van kleine organisaties kunnen uitbesteed worden aan initiatieven zoals PBAZO. Met inzet van een dergelijke structuur kunnen 'bewoners' taken van welzijn van de overheid overnemen. PBAZO verwijst voor nadere informatie, naar de Bezettingsmonitor 2014, Tevredenheidsmonitor 2014, Productenboek NoLIMIT 2015, Productenboek + 2016. In het eerste kwartaal van 2016 worden de actuele jaargangen van genoemde rapportages uitgebracht.

In 2016 is PBAZO voornemens om de methodiek *'Een bedrijfsmatige organisatie van formele en informele welzijnsinitiatieven'* die empirisch van 2010-2016 ontwikkeld is, te publiceren als een vernieuwende welzijnsmethodiek.

Initiatief II

Aanvullende werkwijze op taken van de overheid

'Jongeren organiseren zelf grootschalig een educatief en cultureel programma voor andere jongeren en halen gemotiveerd een onderwijskwalificatie en maken carrière'.

- Bijdragen aan de reductie van jeugdwerkloosheid -

In 2012 is NoLIMIT omgevormd om financiële⁶ redenen tot een gebouw waar jongeren met volwassenen de gebruikersruimte delen voor hun activiteiten op diverse terreinen.

In NoLIMIT werken jongeren aan hun eigen producties en zetten zo een meer dan volwaardig cultureel programma voor andere jongeren neer. Niet alleen in NoLIMIT, maar ook bij grotere poppodia, zoals de Melkweg, Open Air festival, Kwaku e.a. wordt opgetreden. Zie de website www.nolimitzo.nl.

In 2014 heeft NoLIMIT 127.830 jeugdige bezoekers gehad en zijn er 4.976 activiteiten georganiseerd. Het grootste gedeelte van de producties is door jongeren zelf georganiseerd en een klein aantal producties door externe aanbieders. Er zijn in NoLIMIT in 2014 jaarlijks 7.500 huiskamerbezoekers. Jongeren die studeren of andere zaken met elkaar bespreken. NoLIMIT heeft geen hangjongeren, maar een actieve groep deelnemers en bezoekers van VMBO (alle niveaus) tot WO. Ook jongeren met ontwikkelings- of gedragsproblemen maken deel uit van de populatie.

Jongerevenementen worden allemaal goed bezocht. Bij grote evenementen kan dit wel uitlopen tot 250 - 300 bezoekers.

PBAZO financiert uit haar eigen opbrengstenmodel grotendeels de jongerenactiviteiten. Van stadsdeel Zuidoost wordt een bedrag van € 25.000,-- aan subsidie ontvangen. Er wordt echter vier tot vijf keer zoveel uitgegeven door PBAZO aan het jongerenprogramma. Gezien de omvang van het programma en het bereik onder jongeren, betreft dit nog steeds een zeer beperkt bedrag.

Op basis van de door jongeren zelf georganiseerde activiteiten heeft PBAZO samen met de jongeren 16 methodieken die uit de empirie van de praktijk zijn voortgekomen ontwikkeld. In 2015 is het Productenboek 2015 uitgegeven met 16 gestandaardiseerde werkwijzen. Eind 2015 zijn de producten geëvalueerd en begin 2016 wordt het Productenboek 2016 uitgebracht.

In 2014 werd PBAZO/NoLIMIT in de gelegenheid gesteld door de centrale stad om artistieke activiteiten voor jongeren met een verstandelijke beperking te organiseren. Uit deze subsidie is de artistieke productie⁷ Bijlmer Buurtberichten voortgekomen waar 11 jongeren met een verstandelijke beperking en 11 jongeren zonder verstandelijke beperking samenwerkten aan een theaterproductie onder begeleiding van een artistiek leider. Daarnaast zijn er in 2014 en 2015 twee projecten⁸ 'Momentum' en 'Ik stap Vooruit' door studenten pedagogiek uit NoLIMIT opgezet voor jongeren met een verstandelijke beperking. Jongeren met een verstandelijke beperking zijn niet meer weg te denken uit NoLIMIT.

In NoLIMIT zijn er per jaar tussen de 45 en 60 nieuwe jongeren die in het kader

⁶ Op basis van een saneringsmodel is circa € 1 miljoen (van 1.3 miljoen) naar € 400.000,-- bezuinigd op de uitgaven van NoLIMIT

⁷ Zie de website van NoLIMIT

⁸ Zie de website van NoLIMIT

van hun opleiding een stage van enkele maanden lopen. De jongeren⁹ die worden uitgenodigd komen in het programma Creative Unit (methodiek 2) terecht en werken hier met de senior programmeur en de junior programmeurs¹⁰ en collega co-programmeur samen aan het amusements- en educatief programma van NoLIMIT.

In NoLIMIT is een betalend 'carrièremodel' ontwikkeld voor en door jongeren waarbij jongeren na hun stage als co-programmeur door kunnen stromen naar de betalende functies zoals die van eventhost, junior programmeur, zangcoach, danscoach, docent, trainer, flexibel facilitair medewerker e.a.

Jongeren blijven ook na hun stage 'hangen' in NoLIMIT om mee te blijven werken aan producties. Om NoLIMIT niet verstopt te laten raken, is het betaalde carrièremodel ontwikkeld.

Een van de uitgangspunten van NoLIMIT is dat jongeren serieus worden genomen. Op basis van economische en functionele principes worden jongeren uitgedaagd om mee te doen aan de samenleving. De ervaring leert dat jongeren in NoLIMIT allemaal gemotiveerd zijn om hun kwalificaties te behalen voor de opleiding waar ze mee bezig zijn. Het carrièremodel houdt in dat jongeren vanuit hun stage kunnen doorstromen naar betaalde functies binnen PBAZO en medeverantwoordelijk zijn voor projecten en programma's voor andere jongeren en bewoners.

Jongeren zijn zelf de docenten van weer minder ervaren jongeren op allerlei artistieke en culturele onderdelen van het programma. Jongeren werken mee aan producties¹¹ (ook van externen) als eventhost in de buurthuizen en in NoLIMIT zoals bij conferenties¹² en evenementen en doen werkervaring op in een formele setting waar eisen gesteld worden aan hun prestaties.

Vacatures binnen de organisatie zijn er op het gebied van flexibel beheer op bijvoor-

beeld de zondag in het kerkbeheer. Deze vacatures gaan naar jongeren uit Zuidoost en naar ervaren co-programmeurs. Ook worden er jongeren betaald ingevlogen wanneer er invallers nodig zijn bij planning, financiën, balie e.a.

NoLIMIT heeft sinds 2015 drie functies voor junior programmeurs opengesteld en ingevuld voor 8-24 uur per week. Deze functies zijn bedoeld voor excellent functionerende co-programmeurs. Zij ondersteunen de senior programmeur bij het jongerenprogramma en coachen op hun beurt weer minder ervaren jongeren en ontwikkelen nieuwe producties.

PBAZO werkt sinds 2010 samen met Young Capital en heeft voor de financiering van de jongerenbanen bij PBAZO vaste inhuurafspraken met dit bureau. YC functioneert als payrollorganisatie voor PBAZO voor onder meer de jongeren binnen het carrièremodel.

In 2016 is er een doorontwikkeling in NoLIMIT van de jongerenhoreca voor jongeren met en zonder verstandelijke beperking. Ook hier zullen uiteindelijk weer betalende functies gecreëerd worden voor jongeren door PBAZO. Mogelijk ook voor jongeren met een beperking.

Jongeren die in NoLIMIT hun stage (45-60 per jaar) hebben gelopen behalen praktisch allemaal zo niet 100% hun diploma en stromen door naar hogere vormen van onderwijs. Meerdere co- of juniorprogrammeurs die ooit op het VMBO gestart zijn, volgen nu een HBO opleiding.

De praktijkervaring van PBAZO leert dat jongeren die een bepaalde periode als eventhost of een andere functie bij PBAZO hebben gewerkt, dat ze sneller dan gemiddeld doorstromen naar andere betaalde functies buiten PBAZO. Er zijn inmiddels nadere afspraken gemaakt tussen PBAZO en Young Capital en andere bureaus om jongeren verder te ondersteunen bij

⁹ De vraag is veel groter dan NoLIMIT aan plaatsen kan bieden.

¹⁰ Betaald doorstroom carrièremodel jongeren.

¹¹ Amusement, maar ook conferenties, priveactiviteiten e.a.

¹² In 2014 en 2015 circa per jaar ongeveer 150 conferenties.

doorstroom naar betaalde functies na hun betaalde werkervaring bij PBAZO.

Om de doorstroom en de carrière van jongeren verder te stimuleren en te bevorderen, heeft PBAZO meer financiële mogelijkheden nodig om het jongerenprogramma waarmee jongeren zelf een jongerenprogramma neerzetten, te kunnen begeleiden en ze financieel te waarderen. PBAZO biedt slechts het bedrijfsmatige en organisatorische kader. PBAZO verwacht met een sterker financieel kader meer jongeren te kunnen bereiken (lees begeleiden bij hun eigen initiatieven) en hiermee een bijdrage te kunnen leveren aan het direct behalen van onderwijskwalificaties en banen en het organiseren van een inspirerend jongerenprogramma door en voor jongeren.

